

tænkning, er beskrevet i nærværende betænkning, afsnit 3-4.

Ved gennemførelse af den nugældende licitationsordning regnede man med, at bygherrerens underskrift på licitationserklæring ville blive det ganske overvejende almindelige, og at forhåndsregulering herefter ville høre til de sjældne undtagelser, men dette blev ikke resultatet, idet licitationserklæring og dermed udskydningsordningen i de fleste tilfælde ikke blev tiltrådt af bygherrerne. Dette fremgår af den af kommissionen foretagne almindelige licitationsundersøgelse, som viser, at antallet af licitationer, hvor licitationserklæring underskrives, i 1955-56 var ringe og aftagende i forhold til tidligere, jfr. betænkningen afsnit 75 og 80. Det er dog oplyst af organisationerne, at antallet af licitationer, hvor licitationserklæring underskrives, nu er betydeligt større end i perioden 1955-56, hvor den almindelige licitationsundersøgelse blev foretaget.

Det er flertallets opfattelse, at den nuværende licitationsordning har medført en for vidtgående begrænsning af konkurrencen ved licitation, og at dette bestyrkes af den almindelige licitationsundersøgelses oplysninger om antallet af udskydningsbegæringer og om de prismæssige virkninger af udskydning og regulering af licitationsbud, jfr. afsnit 77 og 92. Denne opfattelse deles ikke af Håndværksrådet og Entreprenørforeningen samt af nogle af de offentlige bygherrerepræsentanter.

Et træk ved den nuværende licitationsordnings former for konkurrencebegrænsning er muligheden for anvendelse af åbningsforbehold og samarbejdsforbehold, jfr. afsnit 31 og 34, hvorved tilbudsgivere under organisationer med licitationsbestemmelser begrænser antallet af bud, griber ind i udbyderens dispositioner med hensyn til overdragelse af andre entrepriser og beskærer adgangen til erhvervsudøvelse for udenforstående tilbudsgivere, der ønsker at konkurrere frit.

Fra flere sider i licitationskommissionen er det blevet foreslået (forslag I) at lovfæste en ny licitationsordning, der skulle omfatte alle licitationer og alle bydende. Da ordningen således skulle omfatte alle bydende, uanset om de selv eller deres organisation er imod adgang til regulering, fandtes udskydningsmuligheden her at burde begrænses i forhold til udskydningsmuligheden efter den nuværende ordning derved, at kriteriet for udskydning sattes lavere end efter denne ordning. Repræsentanter for håndværket og entreprenørerne er gået imod denne løsning af spørgsmålet og har især taget afstand fra det foreslåede udskydningskriterium, ligesom det er deres opfattelse, at en ordning med

detaillerede lovregler og med en voldgiftsordning som foreslået i praksis ville virke for stift og tungt.

Særligt volder voldgiftsrettens sammensætning i det obligatoriske forslag I afgørende betænkelighed hos organisationerne. Der haves således ingen garantier for, at voldgiftsretten til enhver tid indeholder en virkelig repræsentation for faget med tilstrækkeligt kendskab til dettes aktuelle praktiske vilkår. Der vil endvidere være en række afgørelser, hvor en juridisk opmand næppe vil være den rette, medens den juridiske sagkundskab i andre tilfælde kan være ønskelig.

Repræsentanterne for håndværket og entreprenørerne har derefter stillet forslag om en licitationsordning, hvor udskydning alene kunne anvendes over for organisationernes egne medlemmer. Man har herved foreslået, at hele licitationsspørgsmålet forbliver under den almindelige monopollovgivning.

Imidlertid er monopolloven, således som det fremgår af forhandlingerne m. v. i forbindelse med lovens vedtagelse — jfr. også herved bemærkningerne til forslag til lov om nedsættelse af en licitationskommission — ikke udformet under hensyntagen til de særlige forhold, som foreligger ved licitationsaftaler m. v. I visse andre landes monopol- og prislovgivning er der derimod indført særlige bestemmelser på dette område.

De omstændigheder, der hidtil har givet licitationsaftaler om regulering af bud efter licitationsordningen af 1945, således som de kendes inden for bygge- og anlægsvirksomhed, et indhold og en virkning, der adskiller sig fra andre former for konkurrencebegrænsende aftaler, er især, at de ikke alene begrænser aftaledeltagernes handlefrihed, men også begrænser udbyderens kontraheringsmuligheder samt udenforstående tilbudsgiveres erhvervsfrihed. Ved forhåndsregulering får udbyderen ikke mulighed for at acceptere de oprindelige bud, ja ofte er det endog skjult for ham, hvilke priser de bydende havde til hensigt at tilbyde, og udenforstående afskæres undertiden ved åbningsforbehold helt fra at deltage i licitationen. Gennemførelse af udskydning forhindrer direkte gennem bestemmelse kontrahering mellem udbyderen og en udskudt aftaledeltager eller udskudt uorganiseret bydende.

Til modvirkning af disse ulemper har organisationerne udarbejdet et forslag, hvorefter licitationsordningen kun skulle omfatte deres egne medlemmer, og hvorved man gav afkald på forhåndsregulering.

På grundlag af organisationernes forslag er der ved tilpasning af forskellige bestemmelser efter byg-